

ΟΔΗΓΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ¹

ΕΡΓΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΩΝ
ΑΠΟ ΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΠΑ/ΠΠΑ 2021-2025
(πλην κρατικών ενισχύσεων Επιχειρηματικότητας)

¹ Συμπεριλαμβάνονται και οι αξιολογήσεις σε περίπτωση ανακοίνωσης πρόθεσης χρηματοδότησης με συγκεκριμένους δικαιούχους.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο παρών «Οδηγός Αξιολόγησης Προτάσεων Χρηματοδότησης Έργων (πλην κρατικών ενισχύσεων επιχειρηματικότητας) χρηματοδοτούμενων από τα Προγράμματα Ανάπτυξης 2021-2025 αποτελεί συμπληρωματικό κείμενο στο Εγχειρίδιο Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου για τις διαδικασίες:

- Δ1: «Ενεργοποίηση προγράμματος και έκδοση πρόσκλησης για υποβολή προτάσεων»
- Δ2: «Επιλογή και έγκριση έργου»

Στον παρόντα Οδηγό δίνονται **κατευθύνσεις** προς τις Υπηρεσίες Διαχείρισης (ΥΔ)² για την επεξεργασία και την τελική διαμόρφωση της μεθοδολογίας αξιολόγησης και των κριτηρίων επιλογής που θα εφαρμόσουν στο πλαίσιο κάθε πρόσκλησης ή ανακοίνωσης πρόθεσης χρηματοδότησης για την αξιολόγηση προτεινόμενων έργων πλην κρατικών ενισχύσεων επιχειρηματικότητας. Ο Οδηγός αφορά και τα έργα υποδομών που ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης.

Σκοπός του παρόντος Οδηγού είναι:

α) η διασφάλιση της εφαρμογής των διαδικασιών επιλογής και έγκρισης έργων, ώστε να είναι απολύτως σύμφωνα με τις θεσμικές απαιτήσεις για το ΕΠΑ 2021-2025, όπως προκύπτουν από την εθνική νομοθεσία (βλέπε ν. 4635/2019).

β) η παροχή αναλυτικότερων οδηγιών και κατευθύνσεων για την υποστήριξη των εμπλεκόμενων υπηρεσιών κατά την αξιολόγηση και επιλογή έργων που δύνανται να χρηματοδοτηθούν από πόρους των Προγραμμάτων Ανάπτυξης.

γ) η διασφάλιση της επιλογής των βέλτιστων προτάσεων από άποψη ποιότητας και κόστους, που θα ολοκληρωθούν εγκαίρως σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμά τους και θα έχουν τη μεγαλύτερη συνεισφορά στις επενδυτικές προτεραιότητες και τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα του Προγράμματος, όπως ορίζονται/περιγράφονται στην εκάστοτε Πρόσκληση.

Αρμοδιότητες της Υπηρεσίας Διαχείρισης

Οι προϋποθέσεις για την επιλογή και την ένταξη έργων στα ΤΠΑ/ΠΠΑ, καθώς και οι σχετικές αρμοδιότητες των ΥΔ περιγράφονται στα άρθρα 129.A.1 και 132.3 (α, β και δ) του ν. 4635/2019.

Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 132.3 αρμοδιότητες των ΥΔ των ΤΠΑ και ΠΠΑ είναι ιδίως:

- 1) Η ενεργοποίηση των προγραμμάτων (σύμφωνα με την υποπαράγραφο Α του άρθρου 129 του Ν. 4635/2019) - η σύνταξη, η έκδοση και η δημοσιοποίηση των προσκλήσεων
- 2) Η συγκέντρωση των προτάσεων των δυνητικά δικαιούχων
- 3) Ο έλεγχος της πληρότητας και αρτιότητας των προτάσεων που υποβάλλονται για χρηματοδότηση, η αξιολόγησή τους και η ετοιμασία της απόφασης ένταξης αυτών προς υπογραφή από το αρμόδιο όργανο.

² Αν οριστεί άλλος φορέας για την υλοποίηση μέρους ενός Προγράμματος Ανάπτυξης, τότε όπου Υπηρεσία Διαχείρισης εννοείται και αυτός ο φορέας

2. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Βασικό στάδιο των επιμέρους διαδικασιών επιλογής και έγκρισης των έργων είναι η αξιολόγηση των προτάσεων χρηματοδότησης (ήτοι των ΤΔΕ) που υποβάλλουν οι δυνητικοί δικαιούχο μετά των σχετικών συνημμένων αρχείων, κατόπιν πρόσκλησης που εκδίδει η ΥΔ.

Η αξιολόγηση των προτάσεων γίνεται σύμφωνα με τα κριτήρια επιλογής που ορίζονται στην πρόσκληση και τα οποία κατηγοριοποιούνται, κατ' ελάχιστον στις ακόλουθες ομάδες κριτηρίων (βλ. υποπαράγραφο Α του άρθρου 129 του Ν. 4635/2019):

- 1) Πληρότητα και σαφήνεια του περιεχομένου της πρότασης και τήρηση του θεσμικού πλαισίου.
- 2) Σκοπιμότητα του έργου.
- 3) Ωριμότητα του έργου
- 4) Επιχειρησιακή ικανότητα του δικαιούχου.

Η μεθοδολογία αξιολόγησης καθώς και τα κριτήρια αξιολόγησης των προτάσεων χρηματοδότησης συντάσσονται από την ΥΔ. Τα κριτήρια θα πρέπει να είναι σαφώς περιγεγραμμένα στην πρόσκληση υποβολής προτάσεων, ώστε να είναι εκ των προτέρων γνωστοί οι όροι και οι προϋποθέσεις αξιολόγησης των προτάσεων. Τα κριτήρια επιλογής θα πρέπει:

- i. να μην οδηγούν σε διακριτική μεταχείριση των δυνητικών δικαιούχων
- ii. να είναι διαφανή, αντικειμενικά και εύκολα επαληθεύσιμα
- iii. να διασφαλίζουν την επιλογή έργων που συμβάλλουν στην επίτευξη των αποτελεσμάτων της σχετικής προτεραιότητας

Η επιλογή της μεθοδολογίας αξιολόγησης, η προσαρμογή (προσθήκη, εξειδίκευση) των προτεινόμενων, στον παρόντα Οδηγό, κριτηρίων αξιολόγησης καθώς και η βαρύτητα και η βαθμολόγηση αυτών, που θα γίνει από την ΥΔ διαφοροποιείται, ανάλογα με τις δράσεις και τους ειδικότερους στόχους της πρόσκλησης, που εκδίδει το αρμόδιο όργανο, παράλληλα με την πρόσκληση.

Τα εγκεκριμένα κριτήρια δεν μπορούν να τροποποιούνται κατά τη διαδικασία της επιλογής των έργων στο πλαίσιο της ίδιας πρόσκλησης.

2.1 Μεθοδολογίες αξιολόγησης

Οι βασικές μεθοδολογίες αξιολόγησης είναι:

(Α) Άμεση Αξιολόγηση

Στην άμεση αξιολόγηση, ορίζεται στην Πρόσκληση η αρχική καθώς και η καταληκτική ημερομηνία υποβολής των προτάσεων χρηματοδότησης των δυνητικών δικαιούχων και η κάθε πρόταση που υποβάλλεται αξιολογείται άμεσα χωρίς να απαιτείται να παρέλθει η προθεσμία υποβολής. Στην πρόσκληση ορίζεται ότι η περίοδος υποβολής των προτάσεων δύναται να λήξει σε χρόνο προγενέστερο της ανωτέρω προσδιοριζόμενης καταληκτικής ημερομηνίας, σε περίπτωση εξάντλησης της προς διάθεση δημόσιας δαπάνης της εν λόγω πρόσκλησης. Στην περίπτωση θετικής αξιολόγησης το έργο προτείνεται για ένταξη στο ΤΠΑ/ΠΠΑ. Η αξιολόγηση των υποβαλλομένων προτάσεων συνεχίζεται, με τη σειρά της ημερομηνίας του πρωτοκόλλου υποβολής, μέχρι

να εξαντληθεί ο διαθέσιμος προϋπολογισμός της Πρόσκλησης ή αξιολογηθεί ο συνολικός αριθμός των προτάσεων.

Στην περίπτωση εξάντλησης του διαθέσιμου προϋπολογισμού, η ΥΔ ενημερώνει τους δυνητικούς δικαιούχους μέσω της ίδιας διαδικασίας που ενημερώθηκαν για την πρόσκληση (πχ. ανάρτηση στην ιστοσελίδα του φορέα κ.ά.).

Στην περίπτωση που η ΥΔ απευθύνει την πρόσκληση σε συγκεκριμένους δικαιούχους, επιλέγεται αποκλειστικά η μεθοδολογία της άμεσης αξιολόγησης.

(B) Συγκριτική Αξιολόγηση

Στη συγκριτική αξιολόγηση ορίζεται στην Πρόσκληση η αρχική καθώς και η καταληκτική ημερομηνία μέχρι την οποία πρέπει να υποβληθούν οι προτάσεις των δυνητικών δικαιούχων, αλλά η αξιολόγηση όλων των προτάσεων πραγματοποιείται μετά την καταληκτική ημερομηνία και τα αποτελέσματα ανακοινώνονται ταυτόχρονα για όλες τις προτάσεις. Η σειρά κατάταξης όλων των προτάσεων καθορίζεται με βάση τη συνολική βαθμολογία της κάθε πρότασης, που προκύπτει από τη βαθμολόγηση των επιμέρους κριτηρίων επιλογής. Οι προτάσεις που επιλέγονται για χρηματοδότηση (μέχρι να εξαντληθεί ο διαθέσιμος προϋπολογισμός της Πρόσκλησης) είναι εκείνες με τις υψηλότερες βαθμολογίες, εφόσον ικανοποιούνται και ενδεχόμενες ελάχιστες προϋποθέσεις έγκρισης που προσδιορίζονται στην Πρόσκληση. Δεν επιτρέπεται η παράκαμψη της οριστικής λίστας αξιολόγησης, ακόμη και σε περίπτωση ύπαρξης υπολοίπου του προϋπολογισμού.

Οι προτάσεις των Δικαιούχων που αξιολογήθηκαν θετικά βάσει του Οριστικού Πίνακα Κατάταξης Αξιολογημένων Προτάσεων, αλλά δεν προτάθηκαν προς ένταξη στο Π.Α. λόγω εξάντλησεως του διαθέσιμου προϋπολογισμού της Πρόσκλησης, δεν απορρίπτονται και δεν εκδίδεται σχετική απόφαση απόρριψης. Οι εν λόγω προτάσεις δύνανται να χρηματοδοτηθούν από το ΤΠΑ/ΠΠΑ, σε περιπτώσεις όπως μη ένταξης κάποιων εκ των αξιολογημένων προτάσεων που είχαν επιλεγεί αρχικά προς χρηματοδότηση.

Σε περιπτώσεις μη εξάντλησης του διαθέσιμου προϋπολογισμού της πρόσκλησης οι ΥΔ δύνανται να εκδώσουν νέα πρόσκληση, διαφοροποιώντας εφόσον κρίνεται ως απαραίτητο τα στοιχεία που οδήγησαν σε μη ανταπόκριση των Δικαιούχων.

Η νέα Πρόσκληση θα πρέπει να ακολουθήσει τη Διαδικασία 1: «Ενεργοποίηση προγράμματος και Έκδοση πρόσκλησης για υποβολή προτάσεων».

2.2 Επιλογή μεθοδολογίας Αξιολόγησης

Για τη λήψη της απόφασης σχετικά με τη μεθοδολογία αξιολόγησης που θα επιλεγεί, πρέπει να συνεκτιμηθούν τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της κάθε μεθόδου.

Κατά κανόνα η άμεση αξιολόγηση είναι ταχύτερη κατά τη διεκπεραίωση των διαδικασιών της, και επιτρέπει στους δυνητικούς δικαιούχους που διαθέτουν ετοιμότητα υποβολής προτάσεων (και πληρούν τις ελάχιστες προϋποθέσεις της Πρόσκλησης) να χρηματοδοτηθούν χωρίς σημαντικές καθυστερήσεις, αφού κάθε πρόταση αξιολογείται μόλις υποβληθεί. Όμως, δεν επιτρέπει σύγκριση και ιεράρχηση μεταξύ των προτάσεων προκειμένου να επιλεγούν αυτές οι οποίες συνεισφέρουν περισσότερο στα επιδιωκόμενα αποτελέσματα της πρόσκλησης.

Αντιθέτως, κατά κανόνα η συγκριτική αξιολόγηση είναι περισσότερο χρονοβόρα και σύνθετη διαδικασία, απαιτεί μεγαλύτερη επεξεργασία για την εξειδίκευσή της στις ιδιαίτερες απαιτήσεις της κάθε Πρόσκλησης, αλλά πλεονεκτεί σημαντικά στην τεκμηρίωση της επιλογής των πλέον κατάλληλων έργων, αφού κάθε πρόταση συνοδεύεται από αναλυτική κλιμακούμενη βαθμολόγηση των κριτηρίων, βάσει της οποίας επιλέγονται τελικά οι προτάσεις με τη μεγαλύτερη συνολική βαθμολογία.

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω για την επιλογή της καταλληλότερης μεθοδολογίας αξιολόγησης πρέπει να συνεκτιμώνται παράμετροι που συσχετίζονται με τα ειδικότερα χαρακτηριστικά της κάθε Πρόσκλησης.

Στην περίπτωση που η ΥΔ απευθύνει πρόσκληση σε συγκεκριμένο δυνητικό δικαιούχο, λόγω θεσμικής αρμοδιότητας, για την ένταξη συγκεκριμένου νέου έργου, είναι προφανές ότι θα επιλεγεί η άμεση αξιολόγηση.

Παρακάτω **ενδεικτικά** αναφέρονται κατηγορίες έργων ή δικαιούχων και **προτεινόμενες** μεθοδολογίες αξιολόγησης:

- **Το πλήθος και οι αρμοδιότητες των δυνητικών δικαιούχων σε συνδυασμό με το ύψος του διαθέσιμου προϋπολογισμού (δημόσια δαπάνη)**

Στις προσκλήσεις που απευθύνονται σε πολλούς δυνητικούς δικαιούχους, αν ο διαθέσιμος προϋπολογισμός δεν μπορεί να καλύψει το σύνολο των καταγεγραμμένων αναγκών, προτείνεται η επιλογή της συγκριτικής αξιολόγησης.

- **Το φυσικό αντικείμενο των έργων**

Σε ορισμένες κατηγορίες έργων, όπως ερευνητικά προγράμματα, η συγκριτική αξιολόγηση πλεονεκτεί έναντι της άμεσης. Στην περίπτωση όμως που η Πρόσκληση αφορά διακριτά έργα συμπληρωματικά μεταξύ τους (είναι δηλαδή αναγκαία η υλοποίηση όλων των έργων προκειμένου να επιτευχθεί ο επιδιωκόμενος στόχος χωρίς όμως η ανάθεση του συνόλου των έργων να αφορά τον ίδιο δικαιούχο) η άμεση αξιολόγηση είναι πιθανώς πιο αποτελεσματική. Επίσης, η άμεση αξιολόγηση είναι προσηγορότερη για έργα, η υλοποίηση των οποίων είναι επιβεβλημένη από ανελαστικές υποχρεώσεις της χώρας (π.χ. σε θεσμούς, ΕΕ, κ.ά.) και περιγράφονται με σαφήνεια στην Πρόσκληση.

- **Το ύψος του διαθέσιμου προϋπολογισμού (δημόσια δαπάνη)**

Εφόσον οι πόροι που θα διατεθούν μέσω της Πρόσκλησης εκτιμάται ότι επαρκούν για τη χρηματοδότηση των προτάσεων που τελικά θα υποβληθούν προτιμάται η άμεση αξιολόγηση.

- **Το έργο υλοποιείται σε στάδια**

Για τα έργα που υλοποιούνται σε στάδια προτείνεται η άμεση αξιολόγηση, ειδικά αν η ολοκλήρωση ενός σταδίου είναι απαραίτητη για την έναρξη υλοποίησης του επόμενου σταδίου ή άλλων έργων. Αν έχει ήδη ολοκληρωθεί το στάδιο Α, η επιλογή του έργου που αφορά στο επόμενο στάδιο ή των συναρτώμενων με αυτό έργων γίνεται με άμεση αξιολόγηση.

Σε κάθε περίπτωση οι παραπάνω προτεινόμενες μεθοδολογίες **είναι ενδεικτικές και όχι υποχρεωτικές** και υπάρχουν πολλές παράμετροι που πρέπει να συνεκτιμώνται κατά περίπτωση πριν η ΥΔ, ως αποκλειστικά υπεύθυνη, αποφασίσει για την μεθοδολογία αξιολόγησης που θα επιλέξει.

2.3 Διαδικασία αξιολόγησης έργων

Η διαδικασία αξιολόγησης των προτεινόμενων προς χρηματοδότηση έργων από την ΥΔ, διενεργείται σε δύο μέρη:

Α΄: Έλεγχος πληρότητας και επιλεξιμότητας πρότασης

Β΄: Αξιολόγηση των προτάσεων ανά κριτήριο / ομάδα κριτηρίων

Η αξιολόγηση πραγματοποιείται από την ΥΔ. Αν η ΥΔ το κρίνει απαραίτητο, μπορεί να αναζητήσει τη συνδρομή, ανάλογα με την περίπτωση, αξιολογητών³ εγγεγραμμένων είτε σε Μητρώο Αξιολογητών που συστήνεται για το σκοπό αυτό με απόφαση του αρμόδιου οργάνου, είτε στο Μητρώο Αξιολογητών του ΕΦΕΠΑΕ ή σε άλλο υφιστάμενο Μητρώο. Σημειώνεται ότι για όλους τους αξιολογητές διασφαλίζεται, σε κάθε περίπτωση, ότι:

- δεν υφίσταται σύγκρουση συμφερόντων⁴
- διαθέτουν την απαιτούμενη εμπειρία και τεχνογνωσία για τη διενέργεια της αξιολόγησης.

Κατά τη διενέργεια της αξιολόγησης (άμεση ή συγκριτική), η ΥΔ δύναται να ζητήσει σε οποτεδήποτε την υποβολή *συμπληρωματικών στοιχείων* ή/και *διευκρινίσεων*, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην πρόσκληση.

Συμπληρωματικά στοιχεία είναι αυτά τα οποία, ενώ προβλέπονταν στην πρόσκληση, δεν υποβλήθηκαν λόγω παράλειψης του δυνητικού δικαιούχου και εκδόθηκαν πριν την υποβολή της πρότασης ή υποβλήθηκε αίτηση έκδοσης πριν την υποβολή της πρότασης. Οι *διευκρινίσεις* είναι στοιχεία που ζητούνται από τον/τους αξιολογητή/τες με σκοπό την αποσαφήνιση των υποβληθέντων στοιχείων και την καλύτερη κατανόηση του περιεχομένου της πρότασης.

Ειδικά για την υποβολή συμπληρωματικών στοιχείων, η ΥΔ ενημερώνει εγγράφως το δυνητικό δικαιούχο, με τη χρήση *Εντύπου «Επιστολή για υποβολή συμπληρωματικών στοιχείων για την εξέταση της πρότασης χρηματοδότησης»*. Ο δυνητικός δικαιούχος θα πρέπει να αποστείλει τα αιτηθέντα συμπληρωματικά στοιχεία εντός συγκεκριμένης προθεσμίας που τίθεται από την ΥΔ. Συστήνεται στις ΥΔ να τίθεται ολιγοήμερη προθεσμία στο δικαιούχο (πχ. 5 εργάσιμες μέρες), δεδομένου ότι θα αφορούν στοιχεία που εκ παραδρομής δεν συμπεριελήφθησαν στη υποβληθείσα πρόταση. Στην περίπτωση άμεσης αξιολόγησης, η προθεσμία και σειρά αξιολόγησης της πρότασης υπολογίζεται με βάση τον αριθμό πρωτοκόλλου / ημερομηνία παραλαβής των συμπληρωματικών στοιχείων. Εφόσον τα συμπληρωματικά στοιχεία δεν υποβληθούν εμπρόθεσμα η πρόταση απορρίπτεται.

Διευκρινίζεται ότι *το αίτημα για υποβολή διευκρινίσεων* δεν επηρεάζει τη σειρά με την οποία αξιολογείται η πρόταση στην περίπτωση της άμεσης αξιολόγησης. Επιπλέον, η μη υποβολή των αιτούμενων διευκρινίσεων από την πλευρά του δικαιούχου δεν αποτελεί αποκλειστικό λόγο απόρριψης της πρότασης αλλά, ανάλογα με τη φύση

³ Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Οικονομικών καθορίζεται το ύψος της καταβαλλόμενης στους αξιολογητές αποζημίωσης, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει τα όρια του άρθρου 21 του ν. 4354/2015 (Α 176), όπως ισχύει.

⁴ Σύγκρουση συμφερόντων θεωρείται ότι υφίσταται όταν ένα πρόσωπο που συμμετέχει στην διαδικασία επιλογής έχει άμεσο ή έμμεσο συμφέρον από το αποτέλεσμα της επιλογής, έτσι ώστε η συμμετοχή του να είναι ή να φαίνεται ότι είναι ασυμβίβαστη με την αντικειμενική και αμερόληπτη εκτέλεση των καθηκόντων του που σχετίζονται με την διαδικασία επιλογής. Το συμφέρον δύναται να είναι οικονομικής, πολιτικής ή εθνικής φύσεως, να αφορά στο οικογενειακό ή συναισθηματικό περιβάλλον του ατόμου, ή να αφορά σε οποιοδήποτε είδος υφιστάμενης σχέσης μεταξύ του ατόμου αυτού και του υποψηφίου ή εταίρου αυτού ή κάθε άλλο συμφέρον που να μπορεί να επηρεάσει την αντικειμενική και αμερόληπτη άσκηση των καθηκόντων του ατόμου που εμπλέκεται στην διαδικασία επιλογής. Για την διασφάλιση της μη σύγκρουσης συμφερόντων υποβάλλεται υπεύθυνη δήλωση από τους υποψήφιους αξιολογητές.

της διευκρίνισης, δύναται να λαμβάνεται υπόψη κατά την αξιολόγηση της πρότασης (π.χ. στη βαθμολόγηση της 1^{ης} ομάδας κριτηρίων που αφορούν την πληρότητα και σαφήνεια του περιεχομένου της πρότασης).

Η υπαγωγή στο πρόγραμμα γίνεται με βάση την ημερομηνία υποβολής της πρότασης. Η αξιολόγηση διενεργείται καταρχήν για εκείνες τις προτάσεις, των οποίων ο προϋπολογισμός αθροισόμενος είναι μικρότερος ή ίσος με τον προϋπολογισμό της πρόσκλησης. Στη συνέχεια, κάθε φορά που μία από τις αξιολογηθείσες προτάσεις απορρίπτεται εισάγονται για αξιολόγηση μία ή περισσότερες προτάσεις, με βάση τη σειρά υποβολής και τον προϋπολογισμό τους, ώστε σε κάθε περίπτωση ο προϋπολογισμός των αξιολογούμενων προς ένταξη έργων να είναι μικρότερος ή ίσος με τον προϋπολογισμό της πρόσκλησης, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας υπερδέσμευσης αν έχει προβλεφθεί.

3. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΕΡΓΩΝ

3.1 Μέρος Α΄: Έλεγχος πληρότητας και επιλεξιμότητας πρότασης

Κατά το πρώτο μέρος της αξιολόγησης, ο στόχος είναι η διασφάλιση, ανεξάρτητα από τη μεθοδολογία της αξιολόγησης (συγκριτική ή άμεση), των ελαχίστων προϋποθέσεων που προβλέπονται στην πρόσκληση ή/και στο κανονιστικό πλαίσιο, προκειμένου η πρόταση να ελεγχθεί περαιτέρω. Ειδικότερα θα πρέπει να διασφαλιστεί κατ' ελάχιστο ότι:

- i. η πρόταση είναι επιλέξιμη προς χρηματοδότηση και συγκεκριμένα ότι
 - η πρόταση υποβλήθηκε στο χρόνο και με τον τρόπο που ορίζονται στην πρόσκληση
 - η πρόταση αφορά στο επιλέξιμο αντικείμενο της πρόσκλησης
 - το έργο έχει προϋπολογισμό εντός των ορίων που ορίζονται στην πρόσκληση
 - ο φορέας που υποβάλλει την πρόταση εμπίπτει στις κατηγορίες δικαιούχων που ορίζονται στην πρόσκληση
 - ο Δικαιούχος έχει κανονιστική αρμοδιότητα υλοποίησης του έργου.
- ii. η πρόταση είναι πλήρης, δηλαδή το Τεχνικό Δελτίο έργου είναι συμπληρωμένο σε όλα τα πεδία, είναι υπογεγραμμένο αρμοδίως και η πρόταση περιλαμβάνει όλα τα έγγραφα που ορίζονται στην πρόσκληση ως αναγκαία επί ποινή αποκλεισμού.
- iii. Έχουν υποβληθεί οι αποφάσεις των αρμοδίων οργάνων του δικαιούχου ή άλλων αρμοδίων οργάνων, εφόσον απαιτείται.
- iv. η υλοποίηση του φυσικού ή/και του οικονομικού αντικείμενου του προτεινόμενου προς χρηματοδότηση έργου εμπίπτει τόσο στην περίοδο επιλεξιμότητας του έργου, όπως αυτή ορίζεται στην πρόσκληση, όσο και στην προγραμματική περίοδο του ΕΠΑ.
- v. το έργο εμπίπτει στον/ους άξονες προτεραιότητας και στο αντικείμενο της εκάστοτε πρόσκλησης
- vi. βεβαιώνεται η μη διπλή χρηματοδότηση της ίδιας δαπάνης από άλλες πηγές (ΕΣΠΑ, ΕΟΧ, Horizon, Ταμείο Ανάκαμψης, Τακτικός προϋπολογισμός κ.ά.).
- vii. πληρούνται οι προϋποθέσεις υπαγωγής στη χρηματοδότηση από το ΕΠΑ, όπως αυτές περιγράφονται στην πρόσκληση.

Το έργο δεν εμπίπτει στους περιορισμούς περί κρατικών ενισχύσεων.

Στην πλήρη του ανάπτυξή του το ΠΣ-ΕΠΑ θα κάνει έναν **αρχικό έλεγχο συμβατότητας της πρότασης**, με τον οποίο θα ελέγχεται εάν:

- ✓ η πρόταση υποβλήθηκε στο χρόνο και με τον τρόπο που ορίζονται στην πρόσκληση
- ✓ το έργο έχει προϋπολογισμό, εντός των ορίων που ορίζονται στην πρόσκληση
- ✓ το Τεχνικό Δελτίο Έργου είναι συμπληρωμένο σε όλα τα υποχρεωτικά πεδία.

Τα ανωτέρω κριτήρια είναι δυαδικής φύσης με την επιλογή ΝΑΙ/ΟΧΙ. Για την επιτυχή ολοκλήρωση του πρώτου μέρους της αξιολόγησης, πρέπει να υπάρχει θετική απάντηση (ΝΑΙ) στα παραπάνω ερωτήματα διαζευκτικού χαρακτήρα. Διαφορετικά ζητούνται συμπληρωματικά στοιχεία όπου κρίνεται απαραίτητο ή η πρόταση απορρίπτεται και ενημερώνεται σχετικά ο δυνητικός Δικαιούχος.

3.2 Μέρος Β': Αξιολόγηση των προτάσεων ανά ομάδα κριτηρίων

Στο δεύτερο μέρος διενεργείται η αξιολόγηση των προτάσεων σύμφωνα με τα κριτήρια αξιολόγησης, τα οποία διακρίνονται σε **τέσσερις βασικές ομάδες, τρεις βαθμολογούμενες και μία με δυαδικό κριτήριο ΝΑΙ/ΟΧΙ**. Ακολούθως, παρατίθενται ενδεικτικά στοιχεία που δύνανται να χρησιμοποιηθούν για επιμέρους κριτήρια επιλογής έργων:

1^η ΟΜΑΔΑ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ : Πληρότητα και σαφήνεια του περιεχομένου της πρότασης και τήρηση θεσμικού πλαισίου

Κατά την εξέταση της εν λόγω ομάδας κριτηρίων αξιολογείται:

- **Πληρότητα και σαφήνεια του φυσικού αντικείμενου του προτεινόμενου έργου**, όσον αφορά στα βασικά τεχνικά, λειτουργικά και λοιπά χαρακτηριστικά του και στην αποτύπωση των παραδοτέων του έργου.

Τα κριτήρια μπορεί να είναι είτε δυαδικά (ναι/όχι) ή δυαδικά με αντιστοίχιση ποσοτικών τιμών ή βαθμολογούμενα.

- **Τεκμηρίωση και μεθοδολογία προσδιορισμού του προϋπολογισμού του έργου** σε σχέση με το προτεινόμενο για χρηματοδότηση φυσικό του αντικείμενο.

Ενδεικτικά στοιχεία που αξιολογούνται αποτελούν:

α) η **πληρότητα** του προτεινόμενου **προϋπολογισμού** (εξετάζεται εάν περιλαμβάνει όλα τα αναγκαία κόστη για την υλοποίηση του φυσικού αντικείμενου/ παραδοτέων).

β) το κατά πόσο η **κοστολόγηση** του προτεινόμενου έργου είναι **εύλογη**⁵.

⁵ 1) Αν στην πρόσκληση προβλέπεται η χρηματοδότηση του έργου βάσει παραστατικών, τότε αν ο προϋπολογισμός προκύπτει από κανονιστικές πράξεις (π.χ. ενιαία τιμολόγιο έργων) ή από τεύχη δημοπράτησης, τότε θεωρείται ρεαλιστικός. Σε άλλη περίπτωση για την εκτίμηση του προϋπολογισμού μπορούν να χρησιμοποιηθούν στοιχεία όπως το πραγματικό κόστος από παρεμφερή έργα που έχουν υλοποιηθεί, λαμβάνοντας υπόψη τις επικρατούσες συνθήκες της

γ) η **ορθή κατανομή του Π/Υ** στις επιμέρους εργασίες/είδη δαπανών και το εύλογο του Π/Υ στις εργασίες /είδη δαπανών σε σχέση με το προτεινόμενο φυσικό αντικείμενο/παραδοτέα και τα προβλεπόμενα στην πρόσκληση.

- Το κριτήριο είναι δυαδικό (ναι/όχι)

➤ **Ρεαλιστικότητα του χρονοδιαγράμματος ολοκλήρωσης του έργου η οποία εξετάζεται σε σχέση με:**

α) το φυσικό αντικείμενο

β) την επιλεγμένη μέθοδο υλοποίησης (αυτεπιστασία, ανάθεση κλπ)

γ) τους ενδεχόμενους κινδύνους που συνδέονται με την υλοποίηση του έργου π.χ. αρχαιολογικά ευρήματα ή πιθανές καθυστερήσεις σχετικά με την έκδοση κανονιστικών αποφάσεων που απαιτούνται για την υλοποίηση του έργου, όπως κήρυξη απαλλοτριώσεων κλπ.

δ) το επίπεδο ωριμότητας του έργου.

Ως βάση μπορούν να χρησιμοποιηθούν χρονοδιαγράμματα συναφών έργων που έχουν υλοποιηθεί, με βάση την πρότερη εμπειρία της ΥΔ και άλλα διαθέσιμα εργαλεία.

Ειδικότερα, σε σχέση με την ανάθεση του κύριου υποέργου (ή των κυρίων υποέργων) διευκρινίζεται ότι το χρονοδιάγραμμα για την ολοκλήρωση της ανάθεσης δεν πρέπει να υπερβαίνει το 18μηνο, προθεσμία που ορίζεται στο ν. 4635/2019 (άρθρο 129.5). Η προκήρυξη του διαγωνισμού θα πρέπει να δημοσιευτεί εντός εξαμήνου από την έναρξη του έργου, ή σε χρόνο εύλογο ώστε η συμβασιοποίηση να είναι εφικτή εντός του 18μήνου.

Κύριο υποέργο ή κύρια νομική δέσμευση είναι το υποέργο εκείνο, το φυσικό και οικονομικό αντικείμενο του οποίου συμβάλλει στον/στους δείκτες εκροής του έργου.

- Το κριτήριο είναι δυαδικό (ναι/όχι)

➤ **Τήρηση εθνικών και κοινοτικών κανόνων ως προς τις δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών, προμηθειών και υπηρεσιών και εθνικών κανόνων για την απασχόληση προσωπικού.** Εξετάζεται εάν το προτεινόμενο στο ΤΔΕ θεσμικό πλαίσιο υλοποίησης των υποέργων συνάδει με το εθνικό και ενωσιακό δίκαιο.

- Το κριτήριο είναι δυαδικό (ναι/όχι)

➤ **Τήρηση της νομοθεσίας περί κρατικών ενισχύσεων:** Εξετάζεται εφόσον το έργο ενέχει στοιχεία κρατικών ενισχύσεων. Εφόσον η απάντηση είναι θετική πρέπει να αποτυπώνονται οι ενέργειες στις οποίες έχει προβεί

αγοράς κατά το χρόνο αξιολόγησης της πρότασης ή μη δεσμευτικές προσφορές (πχ τουλάχιστον δύο προσφορές από δύο ανεξάρτητους μεταξύ τους προμηθευτές).

2) Αν στην Πρόσκληση προβλέπεται η χρηματοδότηση με μία από τις μεθόδους απλοποιημένου κόστους, τότε εξετάζεται η ορθή εφαρμογή της σχετικής μεθοδολογίας, όπως καθορίζεται στην Πρόσκληση.

ο δικαιούχος ώστε να διασφαλίσει εκ των προτέρων το συμβιβάσιμο της επιχορήγησης με το δίκαιο περι κρατικών ενισχύσεων.

- Το κριτήριο είναι δυαδικό (ναι/όχι).

☞ **Τήρηση, εφόσον το είδος του έργου το απαιτεί, των κριτηρίων εφαρμογής οριζοντίων πολιτικών:**

- **Προαγωγή της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών και της μη διάκρισης.** Εξετάζεται εάν το προτεινόμενο έργο προασπίζει την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών και αποτρέπει κάθε διάκριση λόγω φύλου, φυλής, εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας, πεπαιθώσεων, αναπηρίας, ηλικίας, γενετήσιου προσανατολισμού, αν έχει έννοια.
- Το κριτήριο είναι δυαδικό (ναι/όχι).
- **Εξασφάλιση της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία.** Εξετάζεται πώς το έργο διασφαλίζει την προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο. Σε περίπτωση κατά την οποία ένα έργο έχει ήδη συμβασιοποιηθεί και δεν έχει γίνει πρόβλεψη για τα ΑμεΑ, εφόσον απαιτείται από τη φύση του έργου και την κείμενη νομοθεσία, η θετική αξιολόγηση θα πρέπει να τεκμηριώνεται με τη δέσμευση του δυνητικού δικαιούχου ότι θα αναλάβει όλες τις δαπάνες προσαρμογής για εξασφάλιση προσβασιμότητας για ΑμεΑ με δικά του έξοδα.

Ειδικά για το εν λόγω κριτήριο διευκρινίζεται ότι η θετική απάντηση («ΝΑΙ») καλύπτει τις ακόλουθες περιπτώσεις:

- Στο έργο περιλαμβάνονται όλες οι απαιτήσεις, σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, ώστε να εξασφαλίζεται η προσβασιμότητα στα ΑμεΑ.
- Δεν προβλέπονται απαιτήσεις για την εξασφάλιση της προσβασιμότητας στα ΑμεΑ, λαμβάνοντας υπόψη τη φύση του έργου βάσει της οποίας δεν κωλύεται (π.χ. περίπτωση ανακατασκευής τάπητα οδοστρωσίας κλπ) ή δεν απαιτείται η προσβασιμότητα στα ΑμεΑ (π.χ. Προγράμματα τύπου «Εξοικονομώ κατ' οίκον» κλπ).

Το κριτήριο είναι δυαδικό (ναι/όχι).

- **Αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης και διασφάλιση της προώθησης των απαιτήσεων περιβαλλοντικής προστασίας, απόδοσης πόρων, μετριασμού κλιματικής αλλαγής και προστασίας της βιοποικιλότητας,** όπου εφαρμόζεται.

Το κριτήριο είναι: ναι/όχι/δεν απαιτείται.

Σημειώνεται ότι δεν μπορεί να ενταχθεί έργο, το οποίο συμβάλλει αρνητικά έστω και σε ένα από τα παραπάνω κριτήρια.

Τα κριτήρια μπορούν να εξειδικεύονται περαιτέρω ανάλογα με την φύση του έργου.

2^η ΟΜΑΔΑ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ: Σκοπιμότητα έργου

Αυτή εξετάζεται ως προς τα παρακάτω κριτήρια:

☞ **Αναγκαιότητα υλοποίησης του έργου. Εξετάζονται:**

- Η παρεχόμενη στο ΤΔΕ τεκμηρίωση για την αναγκαιότητα υλοποίησης του έργου και ο τρόπος με τον οποίο το προτεινόμενο έργο συμβάλλει στην αντιμετώπιση της ανάγκης ή προβλήματος που έχει εντοπιστεί και του στόχου που έχει προσδιοριστεί. Στην περίπτωση έργου που έχει κατονομαστεί στο εγκεκριμένο ΤΠΑ/ΠΠΑ το εν λόγω κριτήριο κρίνεται ότι πληρούται.
- Η συμβολή του προτεινόμενου έργου στην επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί σε επίπεδο δεικτών, όπως προσδιορίζονται στην Πρόσκληση⁶. Το κριτήριο αυτό είναι δυαδικό με αντιστοίχιση σε ποσοτικές τιμές ή βαθμολογούμενο, εφόσον γίνεται χρήση του τύπου του βαθμού συμβολής.
 - Ο τρόπος βαθμολόγησης του κριτηρίου προσδιορίζεται από την ΥΔ.

☞ **Καινοτομία:** Για ορισμένες κατηγορίες δράσεων, η ΥΔ μπορεί να εισάγει κριτήρια για την αξιολόγηση της καινοτομίας ενός προτεινόμενου έργου.

- Ο τρόπος βαθμολόγησης του κριτηρίου προσδιορίζεται από την ΥΔ.

☞ **Διασφάλιση της λειτουργίας του έργου μετά την ολοκλήρωσή του:** Ο δικαιούχος θα πρέπει να περιγράψει τον τρόπο με τον οποίο διασφαλίζεται η βιωσιμότητα του έργου μετά την ολοκλήρωσή του. Πχ. σε περίπτωση έργων υποδομών, όπου απαιτείται συντήρηση και λειτουργία, ο δικαιούχος θα πρέπει να αναφέρει την ύπαρξη σχετικών φορέων / δομών / μηχανισμών λειτουργίας ή να προβλέπει τις αναγκαίες ενέργειες με συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα, προκειμένου να εξασφαλιστεί η συντήρηση και λειτουργία. Σε περίπτωση έργων που δεν ενέχουν λειτουργία θα πρέπει να επεξηγείται ο τρόπος αξιοποίησης των αποτελεσμάτων. Κατά περίπτωση και ανάλογα με τον τύπο των δράσεων η ΥΔ προσδιορίζει στην πρόσκληση τα απαραίτητα στοιχεία/ τεκμήρια που απαιτούνται για την αξιολόγηση αυτού του κριτηρίου.

Σημειώνεται ότι κατά την ολοκλήρωση ενός έργου θα πρέπει να εξασφαλίζεται η λειτουργικότητά του.

- Το κριτήριο είναι δυαδικό (ναι/όχι).

☞ **Συνέργεια και συμπληρωματικότητα του προτεινόμενου έργου με άλλα έργα** που είναι είτε ολοκληρωμένα είτε σε εξέλιξη στο πλαίσιο του ΠΑ ή άλλων προγραμμάτων, ώστε να εξασφαλίζεται το μέγιστο δυνατό πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα από την υλοποίησή του.

- Ο τρόπος βαθμολόγησης του κριτηρίου προσδιορίζεται από την ΥΔ.

3^η ΟΜΑΔΑ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ: Ωριμότητα

Τα κριτήρια αυτά μπορεί να καλύπτουν:

⁶ Ενδεικτικός τρόπος υπολογισμού: Ο βαθμός συμβολής εκφράζεται ως πηλίκο των τιμών ενός δείκτη εκροής για το έργο και την πρόσκληση: $P_n = (\text{δείκτης εκροής } n \text{ έργου}) / (\text{δείκτης εκροής για την Πρόσκληση})$. Εφόσον το προτεινόμενο έργο συνεισφέρει σε δύο ή περισσότερους δείκτες εκροών τα πηλικά P_{n1} συντίθενται με κατάλληλους συντελεστές στάθμισης: $P_n = \alpha \times P_{n1} + \beta \times P_{n2} + \dots$ όπου α, β, \dots οι συντελεστές στάθμισης. Στην περίπτωση αυτή η ΥΔ καθορίζει τους συντελεστές στάθμισης συνεκτιμώντας μία σειρά από παράγοντες.

➤ **Στάδιο εξέλιξης των απαιτούμενων ενεργειών ωρίμανσης του έργου:** Εξετάζεται ο βαθμός ωριμότητας του έργου από την άποψη της εξέλιξης των απαιτούμενων προπαρασκευαστικών ενεργειών (μελέτες, έρευνες, αδειοδοτήσεις, εγκρίσεις, τεύχη δημοπράτησης, κλπ) για την έναρξη της υλοποίησής του. Η αξιολόγηση της ωριμότητας του προτεινόμενου έργου μπορεί να διενεργείται ανά υποέργο και η εκτίμηση της συνολικής ωριμότητας του έργου προκύπτει από το μέσο όρο ή τον σταθμισμένο μέσο όρο των επιμέρους τιμών. Η στάθμιση επιλέγεται ανάλογα με το είδος και τη φύση του έργου και τις απαιτούμενες αλληλουχίες ανάμεσα στα υποέργα, ώστε να εξασφαλίζεται ότι η συνολική ωριμότητα ενός έργου αξιολογείται με βάση την ωριμότητα των υποέργων εκείνων που το επηρεάζουν περισσότερο.

➤ **Βαθμός προόδου διοικητικών ή άλλων ενεργειών:** Εξετάζεται ο βαθμός προόδου συγκεκριμένων διοικητικών ή άλλων ενεργειών, πέραν αυτών που εξετάζονται στο πλαίσιο του ανωτέρω κριτηρίου, οι οποίες είναι απαραίτητες για την υλοποίηση του προτεινόμενου έργου (πχ διαδικασία απόκτησης γης, έγκρισης από συλλογικά όργανα, συμβούλια κλπ).

- Τα κριτήρια της 3^{ης} Ομάδας είναι Δυαδικά με αντιστοίχιση σε ποσοτικές τιμές ή βαθμολογούμενα.

4^η ΟΜΑΔΑ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ: Επιχειρησιακή ικανότητα δυνητικού δικαιούχου

Η «επιχειρησιακή ικανότητα» δυνητικού δικαιούχου συνδέεται άμεσα με την ικανότητά του να υλοποιήσει το συγκεκριμένο έργο που υποβάλλεται κάθε φορά προς αξιολόγηση και εξετάζεται μόνο σε σχέση με αυτό⁷. Κατά την εξέταση της εν λόγω ομάδας κριτηρίων αξιολογείται κυρίως η **διοικητική ικανότητα του φορέα της πρότασης (δυνητικός δικαιούχος)**, η οποία συνίσταται στην ύπαρξη της **ελάχιστης αναγκαίας** για την υλοποίηση του έργου **υπηρεσιακής οργάνωσης και στελέχωσης**, καθώς και στην **ύπαρξη των αναγκαίων αρμοδίων οργάνων από την εφαρμοζόμενη νομοθεσία για την υλοποίηση του έργου**.

Κατά την κρίση της ΥΔ πρέπει να ελέγχονται ενδελεχέστερα η επαρκής διοικητική οργάνωση και η ύπαρξη διαδικασιών διαχείρισης και υλοποίησης έργων, για τα όλα τα στάδια του κύκλου ζωής του προτεινόμενου έργου⁸.

Για την τεκμηρίωση της εκτελεστικής ικανότητας, πρέπει να απαντώνται θετικά τα παρακάτω ερωτήματα:

- Είναι συγκροτημένες και επαρκώς στελεχωμένες οι κρίσιμες για την υλοποίηση του έργου υπηρεσίες του δυνητικού δικαιούχου (π.χ. τεχνική ή/και οικονομική υπηρεσία, ή ολοκληρωμένη ομάδα έργου, πρότερη εμπειρία); Προσοχή στην διάκριση των ρόλων σε περίπτωση έργων με ίδια μέσα.

⁷ Η εμπειρία του δικαιούχου στην υλοποίηση συναφών έργων στο παρελθόν δεν αποτελεί αυτοδίκαια απόδειξη της επιχειρησιακής του ικανότητας και θα πρέπει να ελέγχεται κατά την ένταξη του έργου η συνδρομή των προϋποθέσεων για την τεκμηρίωση αυτής.

⁸ Ο κύκλος ζωής ενός έργου περιλαμβάνει τα παρακάτω στάδια:

- Προετοιμασία/ωρίμανση έργων/υποέργων. Το στάδιο περιλαμβάνει ενδεικτικά τον σχεδιασμό, τον προγραμματισμό των διαδικασιών ωρίμανσης, προκειμένου ένα έργο (τα υποέργα) να είναι έτοιμο είτε για δημοπράτηση είτε για υλοποίηση με ίδια μέσα. Για τα τεχνικά έργα περιλαμβάνει και τα τμήματα/υπηρεσίες για τις αναγκαίες ενέργειες απόκτησης γης (π.χ. απαλλοτριώσεις).
- Διενέργεια διαγωνισμού, ανάθεση σύμβασης για τις περιπτώσεις δημόσιων συμβάσεων (ή διαδικασία επιλογής ωφελουμένων όπου απαιτείται) ή απόφαση υλοποίησης με ίδια μέσα (αυτεπιστασία).
- Επίβλεψη παρακολούθηση και πιστοποίηση φυσικού αντικείμενου υποέργων του έργου.
- Οικονομική διαχείριση έργου και πληρωμές.
- Νομική υποστήριξη (προαιρετικά).

- Έχουν εντοπιστεί τα όργανα λήψης αποφάσεων και γνωμοδοτήσεων κατά περίπτωση (νόμιμος εκπρόσωπος, οικονομική επιτροπή κ.ά.) Έχει εξασφαλιστεί ο συντονισμός;

Αναλόγως, ως προς την διαχειριστική επάρκεια, εάν η ΥΔ το κρίνει απαραίτητο, απαντώνται τα εξής ερωτήματα:

- Υπάρχουν διαδικασίες δημοπράτησης και ανάθεσης συμβάσεων σύμφωνες με το θεσμικό πλαίσιο του δυνητικού δικαιούχου;
- Υπάρχουν διαδικασίες παρακολούθησης φυσικού και οικονομικού αντικειμένου; (συμπεριλαμβανομένης της χρήσης πληροφοριακών συστημάτων και της αντιμετώπισης κινδύνων)
 - Το κριτήριο αυτό είναι δυαδικό (ναι/ όχι).

Σε όλες τις ανωτέρω περιπτώσεις, που ο δυνητικός δικαιούχος εκτιμά ότι, για την υλοποίηση του προτεινόμενου έργου, απαιτείται η συνδρομή εξωτερικής συνεργασίας, τότε σημειώνει την έλλειψη/αδυναμία για την οποία απαιτείται εξωτερική συνδρομή (π.χ. ενίσχυση της επίβλεψης με κατάλληλη ειδικότητα ή νομική υποστήριξη), καθώς και τον τρόπο που σκοπεύει ο δυνητικός δικαιούχος να καλύψει τη συγκεκριμένη έλλειψη/αδυναμία.⁹ Δεν απαιτείται η υποβολή υπογεγραμμένης σύμβασης αλλά οι σχετικές αποφάσεις (πχ αποφάσεις αρμόδιων οργάνων για σύναψη προγραμματικής σύμβασης) θα πρέπει να υποβληθούν από το δικαιούχο στο στάδιο της αξιολόγησης του έργου.

Ειδικά σε ότι αφορά στην τεχνική επάρκεια αναθετουσών αρχών στις δημόσιες συμβάσεις έργων και μελετών οι δικαιούχοι μπορούν να προσφεύγουν στις διαδικασίες που προβλέπονται στο άρθρο 44 του Ν. 4412/2016 και εφόσον το έργο είχε ενταχθεί προ των διαδικασιών αυτών (αφού έχει κατά την αξιολόγηση υποβάλει πχ τις αποφάσεις αρμόδιων οργάνων για σύναψη προγραμματικής σύμβασης), ο δικαιούχος υποχρεούται να προσκομίσει τα σχετικά έγγραφα και πράξεις όταν αυτές ολοκληρωθούν και πάντως σε εύλογο χρονικό διάστημα ώστε να μην τίθεται σε κίνδυνο το χρονοδιάγραμμα του έργου αλλά και να είναι εφικτή η εντός του 18μήνου ανάληψη νομικών δεσμεύσεων του κύριου(ων) υποέργου(ων).

Η ΥΔ υποχρεούται να επιβεβαιώσει την κάλυψη της έλλειψης/αδυναμίας είτε κατά την έναρξη υλοποίησης του έργου, είτε πριν την έναρξη της φάσης της ενέργειας/δραστηριότητας, στην οποία έχει εντοπιστεί η έλλειψη/αδυναμία του δικαιούχου.

Αν δεν καλύπτεται η ελάχιστη αποδεκτή για θετική βαθμολογία υποχρέωση, ο δυνητικός δικαιούχος οφείλει να προτείνει συγκεκριμένα μέτρα υποστήριξης προκειμένου να αξιολογηθεί θετικά.

Ο κύριος του έργου μπορεί να μεταβιβάσει την αρμοδιότητα εκτέλεσης συγκεκριμένου έργου σε άλλο δικαιούχο (υποκατάσταση ως δικαιούχος) που έχει επιχειρησιακή ικανότητα με Προγραμματική Σύμβαση. Ως εκ τούτου, ο κύριος του έργου δύναται, για τον ίδιο τύπο έργων, να λειτουργήσει σε ένα έργο ως δικαιούχος ο ίδιος, χρησιμοποιώντας το υφιστάμενο δυναμικό του, ενώ σε άλλο έργο δύναται με κατάλληλη τεκμηρίωση να μεταβιβάσει την αρμοδιότητα υλοποίησης σε άλλο ικανό δικαιούχο, μέσω Προγραμματικής Σύμβασης ή/και να ενισχυθεί ως προς την επιχειρησιακή του ικανότητα.

Δ. Πρόσθετα κριτήρια - υποδείξεις

⁹ Ενδεικτικά: απόφαση διάθεσης προσωπικού με παράλληλα καθήκοντα, σύμβαση διαδημοτικής συνεργασίας, σύμβαση με εξωτερικό συνεργάτη, τεχνικό σύμβουλο κλπ.

Η αρμόδια Υπηρεσία Διαχείρισης (ΥΔ) δύναται να προσαρμόσει τις κατευθύνσεις και υποδείξεις του παρόντος οδηγού, στις ιδιαιτερότητες κάθε πρόσκλησης που εκδίδει.

Μπορεί ακόμη να προσθέτει, αν απαιτείται κατά την κρίση της, συμπληρωματικά κριτήρια για την επιχειρησιακή ικανότητα στην εκάστοτε πρόσκληση υποβολής προτάσεων που εκδίδει, όπως π.χ. σε περιπτώσεις υλοποίησης έργων με αυτεπιστασία, όπου απαιτείται στην ομάδα έργου η ύπαρξη στελέχους με συγκεκριμένη ειδίκευση κ.ά.

Αντιστοίχως, η ΥΔ μπορεί να εφαρμόσει περαιτέρω κριτήρια, όπως τον έλεγχο της χρηματοοικονομικής ικανότητας του δυνητικού δικαιούχου, δηλαδή η δυνατότητά του να συμβάλλει με ίδιους πόρους στην υλοποίηση του προτεινόμενου έργου. Η αξιολόγηση, σε δυαδική κλίμακα ΝΑΙ/ΟΧΙ, για το κριτήριο αυτό, **εφαρμόζεται μόνο στις περιπτώσεις όπου το προτεινόμενο έργο περιλαμβάνει στο προτεινόμενο χρηματοδοτικό σχήμα καταβολή ίδιων πόρων του φορέα**. Δεδομένου ότι τα χρηματοδοτούμενα από το ΕΠΑ έργα καλύπτονται κατά γενικό κανόνα στο σύνολο του προϋπολογιζόμενου κόστους τους από πόρους του ΠΔΕ η ανάγκη πρόβλεψης καταβολής ίδιων πόρων του φορέα περιλαμβάνει τις περιπτώσεις:

- Υποδομής που υπάγεται σε καθεστώς κρατικής ενίσχυσης και ενισχύεται ποσοστό του κόστους του (π.χ. περίπτωση έργου που παράγει έσοδα και υπολογίζεται το έλλειμμα χρηματοδότησης)
- Έργου/υποέργου με μη επιλέξιμο ΦΠΑ που βαρύνει τον φορέα.
- Λοιπά έργα που κατά την κρίση της ΥΔ απαιτούν εκ των προτέρων εξασφάλιση πόρων από τους δικαιούχους, πχ. έργα που έχουν και άλλη πηγή χρηματοδότησης.

Η αξιολογική κρίση για την αποδοχή της κάλυψης του εν λόγω κριτηρίου (όπου απαιτείται) βασίζεται στην τεκμηρίωση για τις πηγές κάλυψης της ίδιας συμμετοχής από το δικαιούχο. Όταν, επομένως, συντρέχει τουλάχιστον μια εκ των ανωτέρω περιπτώσεων, τότε ο φορέας πρέπει να τεκμηριώσει τη δυνατότητα κάλυψης της χρηματοδότησης των ίδιων πόρων, που έχουν υπολογιστεί υποβάλλοντας ενδεικτικά:

- **Πίνακα με την πρόβλεψη του ποσού της καταβολής ίδιων πόρων** για όλη την προβλεπόμενη διάρκεια του προτεινόμενου έργου και την προβλεπόμενη πηγή προέλευσης των πόρων.
- **Αποφάσεις αρμοδίων οργάνων** που να τεκμηριώνουν την πρόθεση ή την δυνατότητα κάλυψης του προϋπολογισμού που δεν θα βαρύνει το ΕΠΑ.

Από τα στοιχεία των ανωτέρω πινάκων η ΥΔ θα μπορεί να αξιολογήσει σε δυαδική κλίμακα (ΝΑΙ/ΟΧΙ), αν ο φορέας δύναται να καλύψει την προβλεπόμενη καταβολή του ποσού των ίδιων πόρων του, στο χρηματοδοτικό σχήμα του έργου.

3.3 Προσαρμογή κριτηρίων και προσδιορισμός του τρόπου βαθμολόγησής τους

Τα προαναφερόμενα κριτήρια αποτελούν **κατευθύνσεις** τις οποίες πρέπει να λάβει υπόψη η ΥΔ κατά την σύνταξη των κριτηρίων επιλογής έργων στο πλαίσιο κάθε πρόσκλησης. Οι ΥΔ δύναται να εξειδικεύσουν/προσθέσουν επιπλέον κριτήρια. Όλα τα προαναφερόμενα κριτήρια πρέπει να αξιολογούνται είτε δυαδικά (ΝΑΙ/ ΟΧΙ) είτε με κλίμακα (βαθμολόγηση).

Είναι προφανές πως υπάρχει πλήθος τρόπων βαθμολόγησης -τόσο στην περίπτωση της συγκριτικής όσο και της άμεσης αξιολόγησης- που θα μπορούσαν να εφαρμοστούν προκειμένου να αξιολογηθούν οι προτάσεις έργων σύμφωνα με τα εγκεκριμένα κριτήρια:

1. Με δυαδική βαθμολόγηση (ΝΑΙ/ΟΧΙ) και αποκλεισμό κατά κριτήριο (όλα τα κριτήρια «ΝΑΙ»)
2. Με δυαδική βαθμολόγηση και αντιστοίχιση των τιμών ΝΑΙ/ΟΧΙ σε ποσοτικές τιμές (Δυαδικό κριτήριο με όριο θετικής αξιολόγησης)
3. Με βαθμολόγηση ορισμένων κριτηρίων ή και θέσπιση ορίων θετικής αξιολόγησης κατά κριτήριο ή ομάδα κριτηρίων ή στο σύνολο, με συνολικό βαθμό με συντελεστές στάθμισης κατά κριτήριο ή ομάδα κριτηρίων,
4. Οποιοσδήποτε συνδυασμός των ανωτέρω.

Για κάθε εξειδικευμένο κριτήριο, η ΥΔ πρέπει να ορίσει τον **τρόπο βαθμολόγησής** του, δηλαδή τις **τιμές** που δύναται να λάβει το εν λόγω κριτήριο και τις καταστάσεις στις οποίες αντιστοιχούν οι εν λόγω τιμές. Είναι σκόπιμο – όπου είναι εφικτό – η ΥΔ να αναλύει/εξειδικεύει τα επίπεδα με ποσοτικούς όρους.

Οι τιμές του κριτηρίου, ακόμη και στην περίπτωση του δυαδικού συστήματος, μπορεί να αντιστοιχούν σε ποσοτικοποιημένες καταστάσεις. Η τιμή του κριτηρίου μπορεί επίσης να προκύπτει από μαθηματικό τύπο, ο οποίος βασίζεται σε τιμές ποσοτικοποιημένων μεταβλητών.

Σημειώνεται ότι ο βαθμός είναι αποτέλεσμα ουσιαστικής κρίσης κατά την αξιολόγηση και θα πρέπει να τεκμηριώνεται επαρκώς για κάθε κατηγορία κριτηρίων στους πίνακες αξιολόγησης.

Η επιλογή **δυαδικής βαθμολόγησης σε όλα τα κριτήρια** αρμόζει συνήθως μόνο στην περίπτωση των προσκλήσεων **άμεσης αξιολόγησης**, γεγονός που πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά την εξειδίκευση των κριτηρίων (σημείο 1). Αν υιοθετηθεί δυαδική βαθμολόγηση με ποσοτικές τιμές (σημείο 2) για ένα ή περισσότερα κριτήρια, πρέπει να καθοριστούν τα αντίστοιχα ελάχιστα αποδεκτά όρια και ο τρόπος σύνθεσης, προκειμένου να καταλήγει σε δυαδική βαθμολόγηση στο τελικό αποτέλεσμα (ΝΑΙ/ΟΧΙ), δεδομένου ότι οι προτάσεις δεν συγκρίνονται μεταξύ τους, αλλά απαιτείται να έχουν μια συγκεκριμένης στάθμης επάρκεια. Προτείνεται, κατά την άμεση αξιολόγηση, τα κριτήρια της 3^{ης} Ομάδας **«Ωριμότητα»** καθώς και τα κριτήρια της 4^{ης} ομάδας **«Επιχειρηματική ικανότητα»** να αξιολογηθούν με αντιστοίχιση της επιλογής «ΝΑΙ» σε ποσοτική τιμή.

Στην περίπτωση των προσκλήσεων **συγκριτικής αξιολόγησης**, δύο τουλάχιστον κατηγορίες κριτηρίων πρέπει να επιδέχονται **βαθμολόγηση με πολλαπλές τιμές**, ώστε να προκύπτουν κατά το δυνατόν διαφορετικοί τελικοί βαθμοί ανά πρόταση και να αποφεύγεται η ισοβαθμία. Πρέπει να επιλεγεί ο κατάλληλος συνδυασμός τιμών και αριθμού κριτηρίων που επιδέχονται πολλαπλή τιμή ώστε με το πέρας της αξιολόγησης να προκύπτει επαρκής βαθμολογική διαφοροποίηση των προτάσεων στην τελική κατάταξη (αποφυγή μεγάλου αριθμού ισοβαθμιών). Στην περίπτωση αυτή συστήνεται να υπάρχει στάθμιση των αποτελεσμάτων μεταξύ των ομάδων κριτηρίων, με την ομάδα «Σκοπιμότητα» να έχει τον μεγαλύτερο συντελεστή στάθμισης (τουλάχιστον 50%).

Η διαδικασία αξιολόγησης εφαρμόζεται **διαδοχικά για τις επιμέρους κατηγορίες κριτηρίων** με τη σειρά που κρίνει η ΥΔ. Σε περίπτωση που πρόταση αποκλείεται σύμφωνα με το αποτέλεσμα αξιολόγησης μιας κατηγορίας κριτηρίων, η ΥΔ διακόπτει την αξιολόγησή της. Ωστόσο, μπορεί να προβεί στην αξιολόγηση και άλλων κατηγοριών κριτηρίων, ώστε η αιτιολογημένη απόρριψη της πρότασης να περιλαμβάνει κρίση σε μεγαλύτερο εύρος της πρότασης. Μια τέτοια επιλογή μπορεί κατά περίπτωση να είναι χρήσιμη προκειμένου να υποδειχθούν στον δυνητικό τελικό δικαιούχο και άλλες ελλείψεις και αδυναμίες της πρότασής του για το ενδεχόμενο μελλοντικής επανυποβολής της.

Το αποτέλεσμα της αξιολόγησης καθώς και η τεκμηρίωση κάθε κριτηρίου καταγράφεται συμπληρώνοντας το **Φύλλο Αξιολόγησης του Έργου**.

Σημειώνεται ότι σε περίπτωση που προκύπτει ισοβαθμία προτάσεων με την τελευταία προς ένταξη πρόταση, δύναται να επιλέγονται για χρηματοδότηση όλα τα ισόβαθμα έργα, εφόσον δεν έχει εξαντληθεί η χρηματοδοτούμενη δημόσια δαπάνη της πρόσκλησης η οποία μπορεί, στις περιπτώσεις αυτές, να αναπροσαρμόζεται, με βάση τα προβλεπόμενα στην πρόσκληση και λαμβάνοντας υπόψη ότι σε κάθε ΤΠΑ/ΠΠΑ μπορεί να εντάσσονται έργα συνολικού προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης, ο οποίος δεν μπορεί να υπερβεί το 130% της συνολικής δημόσιας δαπάνης του εγκεκριμένου ΤΠΑ/ΠΠΑ, εκτός και αν ορίζεται διαφορετικά στην απόφαση της παραγράφου 5 του άρθρου 123 του ν. 4635/2019.

Στον πίνακα που ακολουθεί αποτυπώνονται οι κατευθύνσεις σχετικά με τα κριτήρια επιλογής Έργων.

4. ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΕΡΓΩΝ

ΕΛΕΓΧΟΣ ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑΣ ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

- ✓ Η ημερομηνία υποβολής πρότασης χρηματοδότησης είναι εντός της προθεσμίας που τίθεται στην πρόσκληση
- ✓ Ο αιτούμενος προϋπολογισμός είναι εντός των ορίων, εφόσον τίθενται στην πρόσκληση
- ✓ Το τεχνικό δελτίο είναι πλήρως συμπληρωμένο

ΜΕΡΟΣ Α': Έλεγχος πληρότητας και επιλεξιμότητας πρότασης

ΟΜΑΔΑ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ	ΚΡΙΤΗΡΙΟ	ΤΙΜΗ / ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ	ΣΤΑΘΜΙΣΗ
1	Δικαιούχος που εμπίπτει στις κατηγορίες δυνητικών δικαιούχων που ορίζονται στην πρόσκληση	ναι/όχι	
	Αρμοδιότητα δικαιούχου για υλοποίηση έργου	ναι/όχι	
2	Τυπική πληρότητα της υποβαλλόμενης πρότασης:		
	<ul style="list-style-type: none">• Πρόταση εγκαίρως υποβληθείσα• Τεχνικό Δελτίο πλήρως συμπληρωμένο	ναι/όχι	
3	Έλεγχος πληρότητας και επιλεξιμότητας πρότασης	ναι/όχι	
	<ul style="list-style-type: none">• Περιλαμβάνει όλα τα έγγραφα που ορίζονται στην πρόσκληση ως αναγκαία επί ποινή αποκλεισμού• Υπογεγραμμένη αρμοδίως	ναι/όχι	
4	Έναρξη περιόδου υλοποίησης εντός της περιόδου που ορίζεται στην Πρόσκληση	ναι/όχι	
5	Έργο το οποίο εμπίπτει στις Επενδυτικές Προτεραιότητες ή/και στους Ειδικούς στόχους ή/ και στα πεδία παρέμβασης/ δράσεις που ορίζονται στην πρόσκληση	ναι/όχι	

6	Διασφάλιση αποφυγής διπλής χρηματοδότησης	ναι/όχι	
7	Υποβολή αποφάσεων των αρμόδιων οργάνων του δικαιούχου ή άλλων αρμόδιων οργάνων	ναι/όχι/δεν εφαρμόζεται	
ΣΤΑΔΙΟ Β': Αξιολόγηση των προτάσεων ανά ομάδα κριτηρίων			
1	Πληρότητα και σαφήνεια του φυσικού αντικείμενου του προτεινόμενου έργου	Προσδιορισμός τρόπου βαθμολόγησης από ΥΔ	
2	Τεκμηρίωση και μεθοδολογία προσδιορισμού του προϋπολογισμού του έργου	ναι/όχι	
3	Ρεαλιστικότητα του χρονοδιαγράμματος	ναι/όχι	
4	Τήρηση εθνικών και κοινοτικών κανόνων ως προς τις δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών, προμηθειών και υπηρεσιών και εθνικών κανόνων για την απασχόληση προσωπικού	ναι/όχι	
5	Τήρηση κανόνων κρατικών ενισχύσεων	ναι/όχι/δεν εφαρμόζεται	
6	Προαγωγή της ισότητας ανδρών και γυναικών και της μη διάκρισης	ναι/όχι/δεν εφαρμόζεται	
7	Εξασφάλιση της προσβασιμότητας των στόμων με αναπηρία	ναι/όχι/δεν εφαρμόζεται	
8	Αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης και διασφάλιση της προώθησης των απαιτήσεων περιβαλλοντικής προστασίας, απόδοσης πόρων, μετριασμού κλιματικής αλλαγής και προστασίας της βιοποικιλότητας.	ναι/όχι/δεν εφαρμόζεται	

2 ^Η ΟΜΑΔΑ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ Σκοπιμότητα πράξης		Αναγκαιότητα υλοποίησης του Έργου		Σε περίπτωση συγκριτικής αξιολόγησης η βαρύτητα των βαθμολογούμενων κριτηρίων της ομάδας αυτής θα πρέπει να είναι τουλάχιστον 50%	
1	2 ^Η ΟΜΑΔΑ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ Σκοπιμότητα πράξης	Αναγκαιότητα υλοποίησης του Έργου	Προσδιορισμός τρόπου βαθμολόγησης από ΥΔ	ναι/ όχι	
2		Βιωσιμότητα, λειτουργικότητα, αξιοποίηση	Προσδιορισμός τρόπου βαθμολόγησης από ΥΔ		
3		Συνέργεια και συμπληρωματικότητα του έργου	Προσδιορισμός τρόπου βαθμολόγησης από ΥΔ		
4		Καινοτομία	Προσδιορισμός τρόπου βαθμολόγησης από ΥΔ		
3 ^Η ΟΜΑΔΑ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ Ωριμότητα πράξης		Στάδιο εξέλιξης των απαιτούμενων προπαρασκευαστικών ενεργειών	ναι/όχι με αντιστοίχιση σε ποσοτικές τιμές ή βαθμός		
1	3 ^Η ΟΜΑΔΑ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ Ωριμότητα πράξης	Βαθμός προόδου διοικητικών ή άλλων ενεργειών	ναι/όχι με αντιστοίχιση σε ποσοτικές τιμές ή βαθμός		
2					
4 ^Η ΟΜΑΔΑ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ Επιχειρησιακή (& Χρηματοοικονομική) ικανότητα δυνάμικου δικαιούχου		Επαρκής διοικητική δομή	ναι/όχι		
1	4 ^Η ΟΜΑΔΑ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ Επιχειρησιακή (& Χρηματοοικονομική) ικανότητα δυνάμικου δικαιούχου	Επιχειρησιακή ικανότητα (εάν κρίνεται αναγκαίο)	Προσδιορισμός τρόπου βαθμολόγησης από ΥΔ		
2		Χρηματοοικονομική ικανότητα (εάν κρίνεται αναγκαίο)	ναι/όχι ή δεν εφαρμόζεται		
3					